

Sektörel Dış Talep Tahminleri

28/05/2019

Feridun Tur | turf@tskb.com.tr

Gül Yücel | yucelg@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Bu raporda, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin uzman kadrosunca güvenilir olarak kabul edilen kaynaklardan elde edilen veriler kullanılmıştır. Raporda yer alan görüşler ve öngörüler, rapor kapsamında belirtilen ve kullanılan yöntemler ile sektör temsilcileriyle yapılan görüşmelerle üretilen sonuçları yansıtmakta olup bu verilerin tamlığı ve doğruluğundan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin herhangi bir sorumluluğı bulunmamaktadır. Raporda yer alan sonuçlar, görüşler, düşünceler ve öngörüler, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. tarafından açık ya da gizli olarak bir garanti ve beklenti oluşturmaz. Diğer bir ifadeyle; bu raporda yer alan tüm bilgi ve verileri kullanma ve uygulama sorumluluğı, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan kişilere ait olup, elde edilen sonuçtan dolayı üçüncü kişilerin doğrudan ya da dolaylı olarak uğradıkları zarardan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz.

Bu doküman ileriye dönük tahminleri de kapsamaktadır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş., bu tahminlere ulaşılabilmesi ya da Rapor'daki bilgilerin tam ve doğru olmamasından sorumlu tutulamaz. © 2019 Bu raporun tüm hakları saklıdır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin izni olmadan raporun içeriğı herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz.

Türkiye'nin ihracat performansını sadece Avrupa'nın değil, dünyanın geri kalan coğrafyalarının talebi de belirleyecek. Peki hangi sektörler talep koşulları açısından ihracatta daha avantajlı olacak ? Avantaja sahip sektörler kısa ve uzun vadede farklılaşıyor mu? Bu sorulara 23 sektörün 263 ülkeye yaptığı ihracat verileri üzerinden yaptığımız hesaplamalarla cevap arıyoruz.

Toplulaştırılmış veriler yanlı sonuç verir !

İhracata ilişkin talep tahminlerinde Avrupa Birliği (AB), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ya da dünya büyüme beklentileri sıkça kullanılır. Türkiye'nin ihracatında AB'nin yüksek bir paya sahip olması nedeniyle AB'nin büyüme görünümü ihracatımıza ilişkin talep dinamiklerinin belirleyicisi olarak kabul ediliyor. Gerçekten de 2018 yılı imalat sanayi ihracatının %50,9'u AB ülkelerine gitmekte. Dolayısıyla AB'nin büyüme performansı %50 gibi önemli bir temsil gücüne sahip. Ancak bu %50'lik temsil gücünü yükselterek ihracatın daha büyük bir kısmına ilişkin talep görünümünü hesaba katmak daha isabetli tahminler üretilmesinin önünü açabilir. Nitekim Merkez Bankası da bu amaçla İhracat Ağırlıklı Küresel Büyüme Endeksi hesaplamakta ve dış talep koşullarını bu endeks üzerinden izlemekte¹. Bu çalışmada ise benzer bir yöntem kullanılarak Nace Rev 2 kategorisinde yer alan 23 imalat sanayi sektörü için dış talep tahminleri üretiliyor.

Her ne kadar imalat sanayi ihracatının yarıdan fazlası AB'ye olsa da, sektörlerin pazar dağılımlarının bu kadar homojen olmadığı görülüyor. Bir başka deyişle her sektör ya da firma ihracatını AB'ye gerçekleştiriyor diye bir şey yok. Örneğin inşaat malzemeleri ile birlikte anılan Diğer Metalik Olmayan Mineraller sektörü toplam ihracatının yaklaşık %20'sini Amerika'ya gerçekleştiriyor. Temel Eczacılık sektörünün %40'ı Asya'ya, Ağaç, Mobilya, Gıda, İçecek, Tütün, Kağıt sektörleri ihracatının ise %40'ından fazlası Kuzey Afrika ve Yakın Doğu bölgesine gönderilmekte. Bu sektörlerin ihracatının AB'ye giden kısmı ise %10 ila %20'de kalıyor. Bu durumda AB büyümesini baz alan talep beklentileri bu sektörler için isabetli sonuç yaratamayacaktır.

İhracat çeşitliliğindeki artış konunun önemini artırdı

Türkiye ihracatının pazar çeşitliliği geçtiğimiz yıllarda oldukça arttı. Son 10 yılda 2008 Büyük Durgunluk, 2010 AB Borç Krizi, 2016 petrol fiyat şoku gibi ihraç ürünlerimize yönelik talebi etkileyen önemli şoklar yaşandı. Bu şoklar karşısında ihracatçıların pazar kompozisyonlarını hızla değiştirebildiği, alternatif pazarlara yönelebildikleri görüldü. Bir ürünü uluslararası piyasalarda rekabet edebilecek yetkinlikte üreten firmalar, bir pazarda oluşan darboğazı, başka pazarlara yönelerek aşmak konusunda tecrübe kazandılar. Ürünü bulmak, uygun tekniği ve beşeri donanımı edinmek ve birleştirmek gibi esaslı sorunlar aşıldıktan sonra firmalar alternatif pazarlara girmekte daha az zorlandılar².

¹ Erduman ve Ekşi (2018), "İhracat Ağırlıklı Küresel Büyüme Endeksinin Kapsamının Genişletilmesi", TCMB Ekonomi Notları, 2018-04, Temmuz.

² Nitekim yapılan çalışmalar ihracat artışında benzer ürünlerin yeni pazarlara ihracatının, toplam ihracat artışında önemli bir payı olduğunu teyit etmekte. Aldan ve ulha (2013), "The Role of Extensive Margin in Exports of Turkey: A Comparative Analysis", CBRT Working Paper No: 13 / 32, August.

Bu durum Türkiye ihracatında pazar çeşitliliğinin artışı da beraberinde getirdi. Pazar çeşitliliğindeki artış beklentimizi teyit edebilmek için pazar yoğunluk göstergesi olarak kullanılan Herfindahl Endeksi'ni (HE) hesapladık. HE her bir sektörde ülkelerin ihracattan aldığı payın karesinin alınması ve toplanması yoluyla hesaplanmakta. HE'deki düşüş, sektörün pazar yoğunluğunun ya da bir başka ifadeyle pazar bağımlılığının azaldığını göstermekte. Bu ise pazar çeşitliliğinin arttığına işaret etmekte.

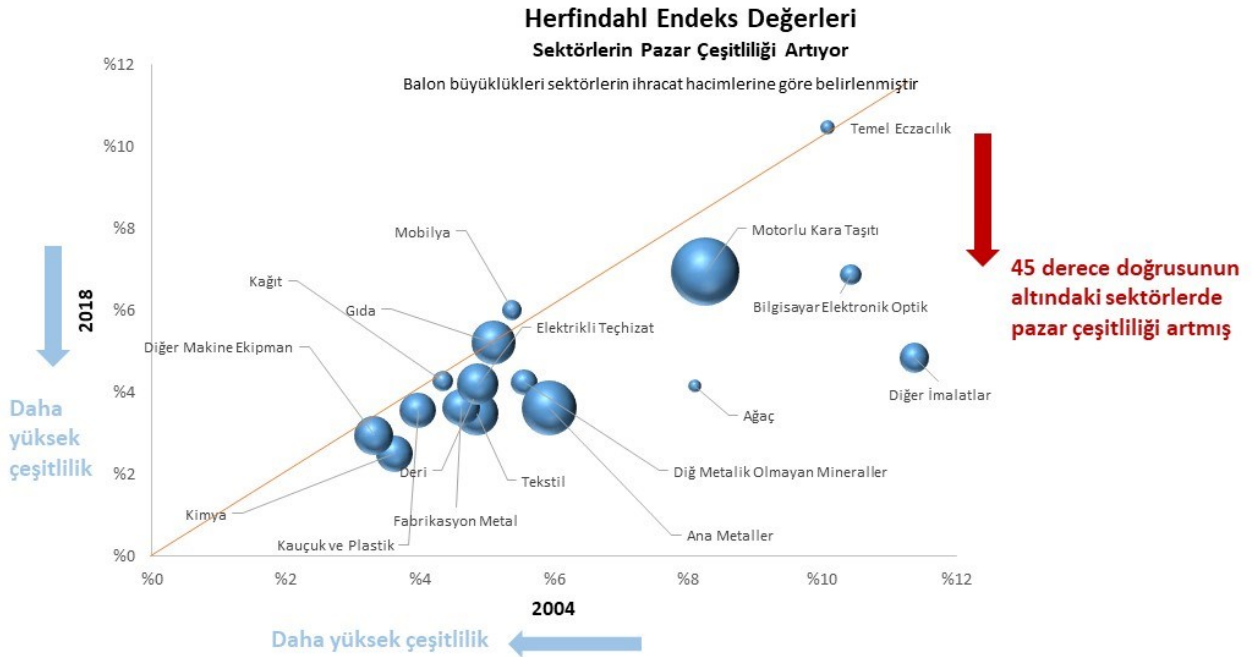
$$Herfindahl\ Endeksi_{j,t} = \sum_i \left(\frac{ihracat_{j,i,t}}{\sum_i ihracat_{j,i,t}} \right)^2$$

j: Sektör
i: Ülke
t: Zaman

Nace Rev 2'de imalat sanayi altında sıralanan 23 alt sektör için 2004-2018 döneminin çeyreklik ihracat verileri üzerinden yaptığımız hesaplamada, her bir sektörün 263 ülkeye gerçekleştirdiğı ihracat verilerini kullandık. Elde ettiğimiz sonuçlar grafikte sunulmakta.

Grafik her bir sektörün 2004 ve 2018 yılları için hesaplanmış HE değerlerini yatay ve dikey eksenlerde gösteriyor. Grafikteki balonların büyüklüğü sektörün 2018 yılı ihracat tutarı ile orantılı olacak şekilde belirlendi. 45° doğrusunun altında kalan sektörlerde HE değeri 2004'ten 2018'e azalmış durumda. Grafikten de görüldüğü gibi mobilya ve temel eczacılık dışındaki sektörlerde pazar yoğunluğu azalmış (HE düşmüş), pazar çeşitliliğı artmış durumda.

Pazar çeşitliliğinde yaşanan artış sektörlerle yönelik talep tahmini yaparken daha hassas hesaplamalar yapılmasının önemini artırıyor.

Kaynak: TÜİK, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Mikro verilerden talep artışının türetilmesi

Biz de bu çalışmada bir sektörün ihracatına yönelik talep artışını tahmin etmek için, her bir ülkenin o sektörün ihracatından aldığı payı dikkate aldık. Pazar ülkenin büyüme oranını, ülkenin ilgili sektör ihracatından aldığı pay ile ağırlıklandırdık. Böylece her sektörün pazar kompozisyonunu ayrı ayrı dikkate alan bir talep tahmini ürettik.

$$Talep\ Tahmini_{j,t} = \sum_i \left(\frac{ihracat_{j,i,t}}{\sum_i ihracat_{j,i,t}} * Büyüme\ Oranı_{it} / 100 \right)$$

j: Sektör

i: Ülke

t: Zaman

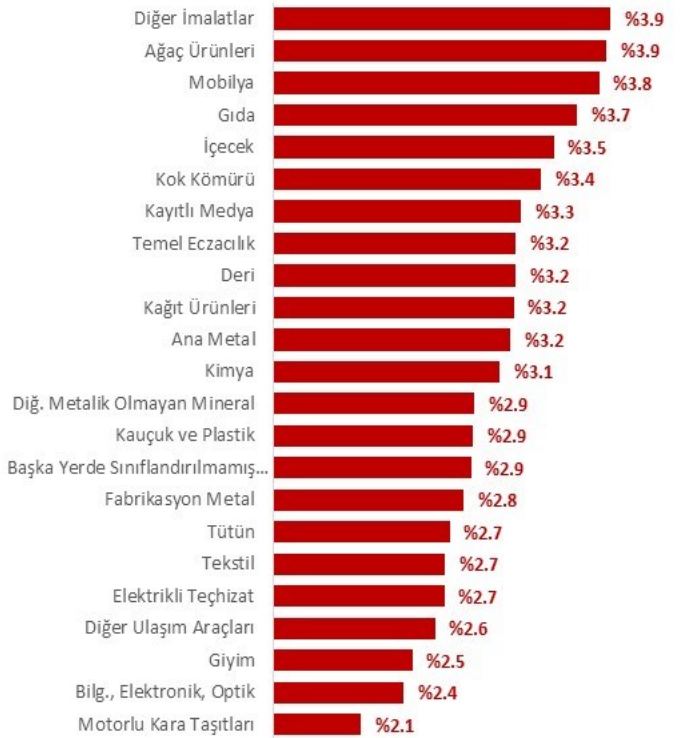
2004-2018 dönemine ait yıllık ihracat verileri üzerinden yaptığımız hesaplamalarda 23 sektöre özel talep artış göstergesi üretildi. Hesaplamaları yaparken ülkelerin büyüme tahminleri için IMF'nin Dünya Ekonomik Görünümü veri tabanını kullandık. Bilindiği gibi IMF bu veri tabanını yılda iki kez güncellemekte ve 5 yıl sonrasına kadar büyüme tahmini yayınlamakta. Böylece biz de sektör ihracatının mevcut ülke kompozisyonunu sabit tutarak önümüzdeki 5 yıl içinde karşılaşılabilecek talebe ilişkin tahminler ürettik.

Talep tahminleri sektörler arasında farklılaşıyor

Grafik her bir sektör için üretilen 2019 yılına ait dış talep artış tahminini göstermekte. Grafikten de görüldüğü gibi sektörlerle yönelecek talep artış tahmini %3,9 ile %2,1 arasında değişmekte. 2019 yılı için olumlu talep koşullarıyla karşılaşması beklenen sektörlerde ağaç, mobilya, gıda ve içecek sektörleri dikkat çekiyor. Daha düşük talep artışıyla karşılaşacak sektörler ise elektrikli teçhizat, diğer ulaşım araçları, giyim, bilgisayar, elektronik, optik ve motorlu kara taşıtları.

Talepteki artışın ihracatı bire bir artırmayacağını hatırlamak gerekiyor. Bu konuda bir değerlendirme yapabilmek için her sektöre özel gelir esnekliği hesaplanmalı.

2019 Yılı Dış Talep Artış Tahmini

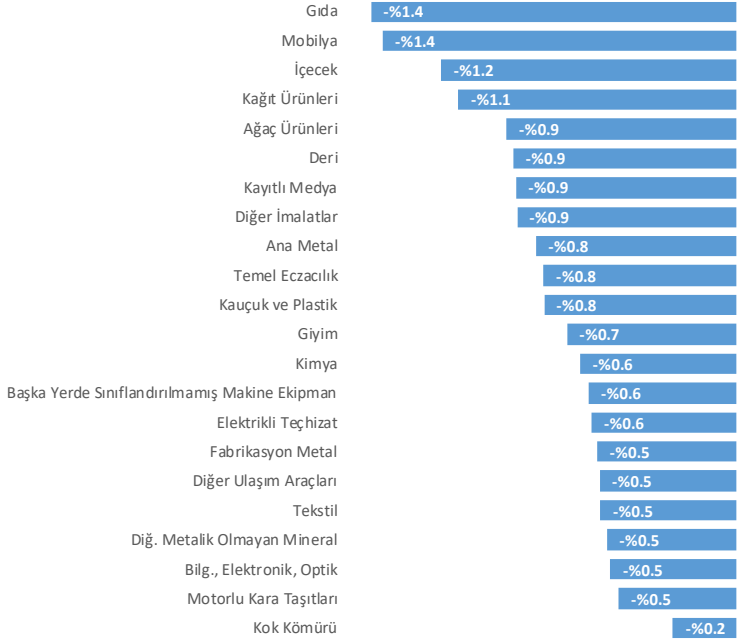
Kaynak: TÜİK, IMF, TSKB Ekonomik Araştırmalar

IMF tahmin revizyonu hangi sektörleri olumsuz etkiledi

IMF, Dünya Ekonomik Görünümü çalışmasının veri tabanını Nisan ve Ekim aylarında olmak üzere yılda iki kez güncelliyor. En son güncelleme de geçtiğimiz ay yapıldı. Bu güncelleme her sektörün dış talep tahminlerini de farklı ölçülerde etkilemekte.

Grafikte IMF'nin beklentilerinde oluşan değişimin sektörel dış talep tahminlerini hangi yönde ve hangi boyutta etkilediği sunuluyor. Grafikte ilk dikkat çeken husus, tüm sektörlerde yönelik talep güncellemesinin negatif yönde olması. Bu durum, IMF beklentileri esas alındığında tüm sektörlerde daha düşük bir talep artışı ile karşılaşacağımız anlamına geliyor. Bununla birlikte sektörlerin talep tahminlerindeki revizyon 0,2 yüzde puan ile 1,4 yüzde puan arasında değişiyor. Aşağı yönlü revizyonun en az olduğu sektörler bilgisayar, elektronik, optik, motorlu kara taşıtları ve kok kömürü iken, en yüksek oranlı revizyon gıda, mobilya ve içecek sektörlerinde yapılmış durumda.

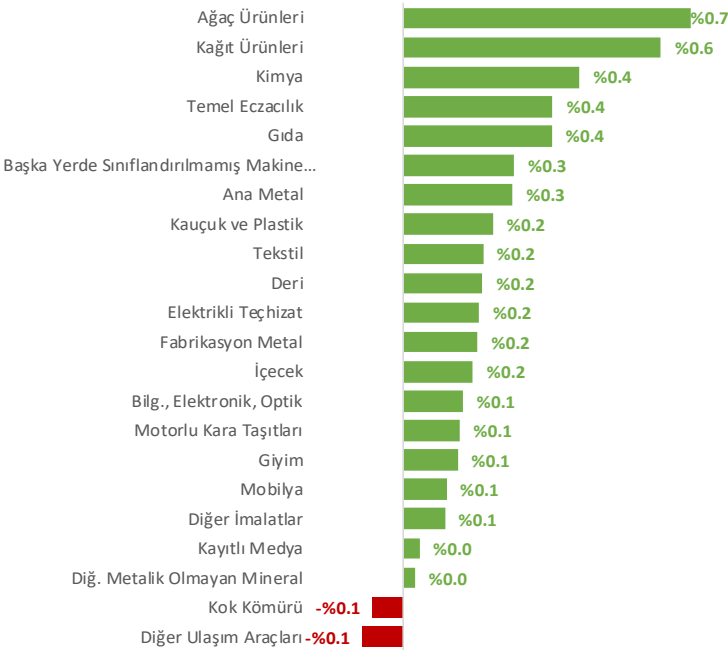
IMF Tahmin Güncellemesinin Sektörel Dış Talep Tahminlerine Etkisi

Kaynak: TÜİK, IMF, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Orta vadede talep görünümü farklılaşıyor mu ?

Orta Vadeli (2020-2024) Talep Tahminleri 2019'a Göre Nasıl

Kaynak: TÜİK, IMF, TSKB Ekonomik Araştırmalar

IMF 2024 yılına kadar büyüme tahmini ürettiği için biz de sektörlerin orta vadeli talep dinamiklerini tahmin edebiliriz. Yandaki grafik orta vadeli tahminlerimiz ile 2019 yılına ilişkin tahminlerimiz arasındaki farkı gösteriyor.

Kok kömürü ve diğer ulaşım araçları sektörleri dışındaki tüm sektörler için orta vadede ihracatta talep koşullarının bugünden daha iyi oluşacağı görülüyor.

Bir Yorum

- ◆ Dış talep koşulları ihracatın önemli belirleyicilerinden biri
- ◆ Talep koşullarına ilişkin beklentilerde toplulaştırılmış veri kullanılırsa yanlı sonuçlar oluşabilir
- ◆ İhracatta pazar çeşitliliğinin artması, sektör/ülke verileri üzerinden talep tahmini üretmenin önemini artırdı
- ◆ Sektörel talep tahminleri, sektörlerin pazar kompozisyonuna göre farklılaşmakta
- ◆ 2019 yılına ilişkin talep koşulları 6 ay önceye göre tüm sektörler için daha olumsuz
- ◆ Ancak orta vadeli dış talep beklentileri pek çok sektör için bugüne göre daha olumlu

TSKB Fotoğraf Atölyesi kapsamında çektiği fotoğrafın çalışmanın kapağında kullanılmasına izin veren
Sayın Bahar Yalçın'a teşekkürlerimizi sunarız.

TSKB

Ekonomik Araştırmalar

arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81

FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2019 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası
www.tskb.com.tr

T: +90 212 334 50 50 F: +90 212 334 52 34

E: info@tskb.com.tr

